

Η ενεργειακή πολιτική της Ε.Ε. και η δημιουργία της Ενεργειακής Ένωσης (Στασινόπουλος Σπυρίδων, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=161452>]

3.5 Δρώντες ενεργειακής πολιτικής στην Ε.Ε.

Ο τρόπος που η Ε.Ε αποφασίζει για θέματα ενεργειακής πολιτικής και ο ρόλος των θεσμικών οργάνων αυτής είναι αναπόσπαστο κομμάτι της παρουσίασης της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Το «τρίγωνο» Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο Υπουργών και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, παίρνει τις τελικές αποφάσεις στο τομέα της ενέργειας. [28] Τον πρωτεύοντα ρόλο, στην διαμόρφωση νομοθεσίας τον έχει το Συμβούλιο των Υπουργών των κρατών-μελών (EU Council), στο οποίο μετέχουν οι αρμόδιοι Υπουργοί για θέματα Ενέργειας των κρατών-μελών. Με την Συνθήκη της Λισσαβόνας, ο τρόπος λήψης αποφάσεων άλλαξε με την «ενισχυμένη πλειοψηφία» – QMV να αποτελεί αυτόν με τον οποίο αποφασίζει το Συμβούλιο.

Όπως και στα άλλα πεδία , το Συμβούλιο των Υπουργών διαπραγματεύεται και θεσπίζει νομοθεσία μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μετά την Συνθήκη της Λισσαβόνας, στη βάση προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αποτελεί και το εκτελεστικό όργανο αυτών των πολιτικών. Ο τρόπος που αποφασίζει το Κοινοβούλιο είναι η απλή πλειοψηφία (simple majority vote) «Συνήθης νομοθετική διαδικασία». Η Συνθήκη της Λισσαβόνας αύξησε σημαντικά τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο αποτελεί το δεύτερο νομοθετικό σώμα, καθώς πλέον παίρνει μέρος σε όλες τις σημαντικές αποφάσεις. Τα κόμματα οικολογίας - «πράσινα» κόμματα διαδραματίζουν πάντα τον δικό τους ρόλο καθώς ασκούν πιέσεις για πολιτικές που θα είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Όπως και στα άλλα πεδία, η Επιτροπή ορίζει μέσω του Προέδρου, έναν Επίτροπο για κάθε ζήτημα. Στο πεδίο της Ενέργειας, επίτροπος έχει οριστεί ο Ισπανός Miguel Arias Canete, ο οποίος ασχολείται με ζητήματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή και την ενεργειακή πολιτική. Οι αρμοδιότητες, σήμερα, του Ισπανού Επιτρόπου είναι ιδιαίτερα απαιτητικές καθώς η ενεργειακή πολιτική έχει τεθεί σε πρώτο πλάνο. Η ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας με αύξηση των πηγών ενεργειακού εφοδιασμού, με μια σταδιακή απεξάρτηση από την Ρωσία, η συνεχής συνεργασία με χώρες εκτός Ε.Ε στα πλαίσια συγκρότησης μιας ενιαίας ενεργειακής εσωτερικής αγοράς, η επίτευξη των στόχων μείωσης των εκπομπών ρύπων διοξειδίου του άνθρακα σύμφωνα με τα σχέδια δράσης «Energy 2020», η προετοιμασία του νομοθετικού πλαισίου και των προτάσεων για το σχέδιο «Energy

2030» και τέλος η προώθηση δημιουργίας υποδομών κυρίως πάνω στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποτελούν βασικές προτεραιότητες για τον Επίτροπο Ενέργειας, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του το 2014 και θα ολοκληρώσει τη θητεία του το 2019.

[29]Εκτός από το κεντρικό επίπεδο πολιτικής, ο περιφερειακός χαρακτήρας, με τα κράτη μέλη να παίζουν σημαίνοντα ρόλο στην διαμόρφωση πολιτικής, αποτελεί ξεχωριστό πεδίο αναφοράς. Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα τα κράτη-μέλη μέσα από τους αρμοδίους υπουργούς στο Συμβούλιο, διαδραματίζουν τον δικό τους ρόλο καθώς εκφράζονται εθνικά συμφέροντα τα οποία προφανώς και διαφοροποιούνται ανάλογα με την χώρα. Οι ενεργειακές ανάγκες κάθε χώρας είναι διαφορετικές και εξαρτώνται τόσο από την εγχώρια παραγωγή όσο και από την εγχώρια ζήτηση. Υπάρχουν περιπτώσεις χωρών που το συνολικό τους ενεργειακό απόθεμα είναι αρκετά υψηλό (πχ Γαλλία, Πολωνία, Ολλανδία) και επιζητούν λιγότερη εξάρτηση από άλλες χώρες συνήθως εκτός Ευρώπης και άλλες που έχουν αποκλειστική εξάρτηση από μία χώρα (πχ Ρωσία) ή γενικώς δεν παράγουν ποσότητες ενέργειας (πχ Μάλτα, Λουξεμβούργο κ.α.) Το γεγονός αυτό αποτελεί τροχοπέδη στην προσπάθεια που γίνεται σε κεντρικό επίπεδο από την Ε.Ε. για την συγκρότηση ενιαίας ενεργειακής πολιτικής καθώς οι εθνικοί δρώντες επηρεάζουν το περιεχόμενο των αποφάσεων. Το γεγονός για παράδειγμα, πως κάποιες χώρες είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένες από άλλες χώρες, προκαλεί πίεση στη χώρα ως το προς το τι θα αποφασιστεί και ποιες σε τελική ανάλυση θα είναι οι εναλλακτικές λύσεις. Άλλοι σημαντικοί δρώντες είναι τα διάφορα lobbies, -ιδιωτικά συμφέροντα μεγάλων πολυεθνικών βιομηχανιών και επιχειρήσεων σχετικών με τον τομέα της ενέργειας. Ο ρόλος των βιομηχανιών και εταιρειών είναι κρίσιμος, στο σημείο που η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μέσα από τα σχέδια δράσης που έχει ορίσει, ασχολείται με την δημιουργία νέων σύγχρονων υποδομών και νέων ισχυρών επενδύσεων, βασισμένες στην τεχνολογία και την καινοτομία. Η χρηματοδότηση όλου αυτού του φιλόδοξου πλάνου δεν είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί μόνο από τον κοινοτικό προϋπολογισμό και χωρίς την παρεμβολή του ιδιωτικού τομέα.

Το «άνοιγμα της αγοράς της ενέργειας», είναι βασική προτεραιότητα της Ευρώπης, όμως τίθενται εμπόδια από εξωγενείς παράγοντες. Η μονοπωλιακή θέση εταιρειών (πχ France's EDF, Germany's RWE and E.ON or Italy ENEL) ή της Gazprom δεν ευνοεί τον ανταγωνισμό και την προσπάθεια επίτευξης χαμηλότερων τιμών για τους καταναλωτές που αποτελούν προτεραιότητες της Ε.Ε. Όπως σε κάθε πεδίο πολιτικής, έτσι και σε αυτό της ενέργειας, για να εξαχθούν αποτελέσματα-εκροές πρέπει ο ιδιωτικός και δημόσιος παράγοντας να συμπράττουν. Σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης πολιτικών ή επενδυτικών επιλογών (από το αρχικό στάδιο της αγοράς έκτασης και έκδοσης άδειας για την έναρξη

μιας βιομηχανικής μονάδας ή κατασκευής αγωγών και άλλων υποδομών σε γραφειοκρατικό επίπεδο, μέχρι και το τελικό στάδιο συμφωνιών εθνικών εταιρειών για την ποσότητα ενέργειας που θα πωληθεί, από μια αγορά στην άλλη, για παράδειγμα) είναι αναγκαία η συνεργασία των διαφορετικών δρώντων. Η αναγκαιότητα συνύπαρξης που διακρίνει την σχέση ιδιωτικού και δημοσίου τομέα είναι καθοριστικό στοιχείο για να αντιληφθούμε καλύτερα τις ενεργειακές σχέσεις. Από το αρχικό, λοιπόν, στάδιο όπου ιδιωτικές ή δημόσιες εταιρείες παράγουν ενέργεια μέχρι και το ανώτερο στάδιο, όπου πολιτικοί ηγέτες συνάπτουν συμφωνίες για επενδύσεις και αξιοποίηση της παραγόμενης ενέργειας, οι δρώντες συμπλέκονται, έχοντας το δικό τους ρόλο στην ευρύτερη διαδικασία.

3.6 Σχηματισμός Ενεργειακής Ένωσης - Energy Union

Από τον Φεβρουάριο του 2015 έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο διάλογος για τον σχηματισμό μιας [30]«Ενεργειακής Ευρωπαϊκής Ένωσης» (European Energy Union) με την συμμετοχή των κρατών-μελών της ένωσης. Με το πλάνο [31] “A Framework Strategy for a Resilient Energy Union with a Forward-Looking Climate Change Policy” παρουσιάζεται η πρόταση της Επιτροπής για μία πράσινη και ανταγωνιστική οικονομική πολιτική.

[32]Οι βασικοί άξονες της κίνησης αυτής στα πλαίσια των προγραμμάτων Energy 2020 & 2030 είναι :

- Ασφάλεια και εμπιστοσύνη ανάμεσα στις χώρες με προστασία των ενεργειακών πηγών με την συμμετοχή των κρατών-μελών.
- Μια πλήρως ενοποιημένη ενεργειακή αγορά. Με την δημιουργία των απαραίτητων τεχνικών υποδομών και την εξάλειψη περιορισμών, θα δημιουργηθεί μια ένωση που οι χώρες διαχρονικά θα καταφέρουν να εμπορεύονται ενέργεια ακόμα και σαν μία οντότητα, κάτι που θα τις οδηγήσει στο να είναι πιο ανταγωνιστικές στο διεθνές σκηνικό.
- Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης που θα οδηγήσει σε μείωση των εισαγωγών ενέργειας, αύξηση της απασχόλησης και της ανάπτυξης.
- Προστασία του περιβάλλοντος, μείωση των εκπομπών ρύπων και βαθύτερη ενασχόληση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Υποστήριξη καινοτομίας και έρευνας κατά την παραγωγή και αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Στις 15 Δεκεμβρίου 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα με τίτλο «Η πορεία προς μια Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Ένωση». Σε απάντηση στην ανακοίνωση της Επιτροπής επί του θέματος, το Κοινοβούλιο έλαβε υπό σημείωση τους πέντε πυλώνες της Ενεργειακής Ένωσης που εξέθεσε η Επιτροπή και τόνισε

ότι οι πολιτικές που ασκούνται στο πλαίσιο αυτών των πυλώνων πρέπει πάντοτε να συμβάλλουν στην αύξηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της οικονομίας και στη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών και ανταγωνιστικών τιμών ενέργειας. Για να γίνει πράξη, πρέπει να γίνει αντιληπτό στα κράτη μέλη ο κοινός χαρακτήρας της ένωσης. Η προσπάθεια να ξεφύγουν τα κράτη από την αυτόνομη αντιμετώπιση των ενεργειακών ζητημάτων περνώντας σε μια πιο συλλογική διάσταση. Η δημιουργία κοινών σχεδίων δράσης -πλάνων σε μια top-down προσέγγιση προς όφελος του συνόλου της Ευρώπης και των πολιτών. Η συγκρότηση ενός συστήματος μεταφοράς ενέργειας μέσα από αγωγούς σε όλη την Ευρωπαϊκή επικράτεια για την αποδοτικότερη μεταφορά ενέργειας.

Το ζήτημα σχηματισμού μιας ενεργειακής ένωσης αρχικά δεν είναι εύκολο να αναλυθεί καθώς είναι μια πρόταση πολύ πρόσφατη χρονικά και δεν έχουμε συγκεκριμένες εκροές από την όλη διαδικασία. Περισσότερο κρίνεται σαν μια προέκταση των προσπάθειών συγκρότησης κοινής πολιτικής για το ζήτημα, από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε και προφανώς θα κριθεί στην πορεία του χρόνου κατά πόσο είναι κάτι υλοποιήσιμο.

(συνεχίζεται)

[28] Nugent Neill ,(2012) Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πλήρης αναθεωρημένη Έκδοση Σαββάλας Εκδόσεις σσ

[29] Susanne Langsdorf(2011) , EU Energy Policy : From the ECSC to the Energy Roadmap 2050 ,

Green European Foundation ,pp 3-5 ,December 2011

[30] COM(2015) 572 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, THE COMMITTEE OF THE REGIONS AND THE EUROPEAN INVESTMENT BANK, State of the Energy Union 2015 , Brussels, 18.11.2015

[31] http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1bd46c90-bdd4-11e4-bbe1-01aa75ed71a1.0001.03/DOC_1&format=PDF EUROPEAN COMMISSION, COM(2015) 80 final ,A Framework Strategy for a Resilient Energy Union with a Forward-Looking Climate Change Policy, Brussels, 25.2.2015

[32] Thomas Raines and Shane Tomlinson,Europe's Energy Union Foreign Policy Implications for Energy Security, Climate and Competitiveness,p.p 4-5